

Adres artykułu: <https://bip.iaepan.edu.pl/artukul/ceramika-jako-nosnik-idei-i-znaczen-w-spolecznosciach-wczesnorolniczych-w-dorzeczu-gornej-wisly-studia-w-skali-mikro-i-makroskopowej-z-wykorzystaniem-metod-badawczych-z-zakresu-nauk-przyrodniczych-i-technik-cyfrowych>

Ceramika, jako nośnik idei i znaczeń w społecznościach wczesnorolniczych w dorzeczu górnej Wisły Studia w skali mikro- i makroskopowej z wykorzystaniem metod badawczych z zakresu nauk przyrodniczych i technik cyfrowych

- [Trwające](#)
- [Zakończone](#)

Informacje o projekcie

Tytuł projektu: Ceramika, jako nośnik idei i znaczeń w społecznościach wczesnorolniczych w dorzeczu górnej Wisły. Studia w skali mikro- i makroskopowej z wykorzystaniem metod badawczych z zakresu nauk przyrodniczych i technik cyfrowych

Numer projektu: 2013/09/B/HS3/03334

Kierownik projektu: prof. dr hab. Sławomir Romuald Kadrow

Jednostka prowadząca projekt: Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk

Źródło finansowania projektu: Narodowe Centrum Nauki, 2014-2016

Wykonawcy:

prof. dr hab. Sławomir Romuald Kadrow - Kierownik projektu

dr Anna Beata Rauba-Bukowska - Wykonawca

mgr Kalina Joanna Juszczyk - Wykonawca

Charakterystyka

1. Cel prowadzonych badań/hipoteza badawcza

Ceramika jest nieodłącznym atrybutem neolitu. Towarzyszy pierwocinom rolnictwa, hodowli i stałego osadnictwa. Spełniała w tamtych czasach dwie odmienne funkcje. Z jednej strony ułatwiała przechowywanie pożywienia i zapoczątkowała sztukę kulinarną. Z drugiej strony ceramika spełniała wielorakie funkcje społeczno-kulturowe, przede wszystkim symboliczne. Dotyczy to szczególnie ceramiki stołowej, często bogato ornamentowanej. W tej roli ceramika mogła podkreślać status społeczny i pozycję jej posiadacza.

W ostatnich latach uzyskano wiele nowych danych na temat technologii naczyń społeczności wczesnorolniczych w dorzeczu górnej Wisły. Obecny projekt ma na celu uszczegółowienie i uzupełnienie zebranych dotychczas informacji poprzez m.in. stworzenie kolekcji próbek surowców i ich przebadanie w analogiczny sposób jak zabytkowego materiału ceramicznego. Umożliwi to porównanie i przyporządkowanie mas ceramicznych badanych naczyń do konkretnych źródeł surowca. Jest to zagadnienie ważne ze względu na kontakty i wyminę między osadami zarówno o lokalnym jak i dalekosiężnym charakterze. Analizy technologiczne mają również na celu odpowiedź na pytanie, które z badanych elementów były częścią uświadamianej przez wytwórcę know-how oraz efektem przestrzegania norm kulturowych? Pozwoli to także na selekcję tych cech technologicznych, których obecność w masie ceramicznej zależała jedynie od naturalnych właściwości dostępnego surowca. Celem badań jest także przeprowadzenie analiz nad przedmiotami kultu wykonanymi z gliny w postaci tzw. ołtarzyków, czy figurek antro- i zoomorficznych. Wyniki tych badań pozwolą określić czy reguły ich wytwórczości podlegały takim samym normom kulturowym i technologicznym jak produkcja zwykłej ceramiki naczyniowej, czy też stosowano w ich przypadku odmienne zasady. Informacje te, będą miały znaczenie w wyjaśnianiu przyczyn stosowania m.in. różnorodnych domieszek do gliny i odpowiedzi na pytanie, które z nich były warunkowane kulturowo, a które technologicznie?

Celem projektu jest także wizualizacja trójwymiarowa najciekawszych zabytków. Techniki digitalizacyjne, które w ostatnich latach stały się niezbędnym narzędziem także w archeologii, umożliwią demonstracje wyników badań archeologów zarówno dla zainteresowanych jak również dla szerszej publiczności m.in. na stronach internetowych różnych instytucji regionalnych, muzealnych i naukowych. Ma to szczególnie istotne znaczenie gdy zważywszy, że ceramika naczyniowa ze względu na

swe wielorakie walory jest ważnym elementem szerszego zasobu dziedzictwa kulturowego o wymiarze narodowym i ogólnoludzkim. Jest ona świadectwem minionych epok o wartości historycznej, naukowej, emocjonalnej i estetycznej. Wraz z innymi zabytkami wymaga ona ochrony prawnej i wysiłku badawczego dla dobra społeczeństwa jego rozwoju.

2. Zastosowana metoda badawcza/metodyka

W projekcie zostaną wykorzystane metody badawcze z zakresu archeologii, mineralogii, botaniki oraz zaawansowane techniki cyfrowe. Proces badawczy opierać się będzie na korelacji pozyskanych informacji z wiedzą archeologiczną. W zakresie technologii wykonywania ceramiki przeprowadzone zostaną analizy mineralogiczno-petrograficzne pod mikroskopem polaryzacyjnym oraz skaningowym. Planuje się również wykonanie serii badań rentgenograficznych próbek surowców oraz ceramiki starożytnej w celu identyfikacji minerałów ilastych i ich przemian termicznych podczas wypału. Zostanie dokonana identyfikacja materiału organicznego (w szczególności roślinnego) w masach ceramicznych (specjalista dr Magdalena Moskal del Hoyo). W projekcie zostaną wykonane liczne trójwymiarowe skaniny zabytków, a także zastosowane techniki cyfrowe do ich trójwymiarowej rekonstrukcji. Zastosowanie odpowiednich technik analitycznych do poszczególnych próbek będzie uzależnione od bieżących potrzeb oraz będzie odpowiadać na pojawiające się pytania i zagadnienia badawcze.

3. Wpływ spodziewanych rezultatów na rozwój nauki, cywilizacji, społeczeństwa

Rozpoznanie surowcowe będzie miało zasadnicze znaczenie w odtwarzaniu lokalnych kontaktów między mieszkańcami osad w dorzeczu górnej Wisły a także w dalekosiężnych kontaktach z terenami dzisiejszego wschodniego pogranicza Słowacji i Węgier, z jednej strony, oraz z południowo-zachodniej Słowacji i Moraw, z drugiej strony. Dzięki tej wiedzy będzie można przybliżyć odpowiedź na pytanie w jakim stopniu rozwój lokalnych społeczności był warunkowany oddziaływaniami sąsiednich grup ludzkich, w jakim stopniu kontaktami z odległymi ośrodkami, a w jakim działaniem dynamiki wewnętrznych sił rozwojowych?

Zostanie lepiej poznana technologia wykonywania zarówno naczyń jak i przedmiotów kultu, dzięki czemu będzie możliwy do określenia (zróżnicowany?) stosunek twórców do tego rodzaju przedmiotów. Rozpoznanie składu mieszanki ceramicznej przedmiotów kultowych może pomóc w wyjaśnieniu kwestii czy rodzaj domieszki miał charakter kulturowy czy technologiczny? Przestrzeganie określonych norm kulturowych i stosowanie pewnych zabiegów technologicznych, czytelnych w wytwórczości ceramicznej w postaci np. zastosowania różnorodnych domieszek do mas ceramicznych, może pomóc zrekonstruować mechanizmy szerzenia się innowacji technologicznych w

środowisku tradycyjnych społeczności.

Baza modeli 3D, będzie służyć do celów wystawienniczych oraz edukacyjnych. Duże znaczenie ma możliwość popularyzacji modeli i rekonstrukcji 3D zabytków w formie cyfrowej za pomocą mediów elektronicznych. Przy łatwym dostępie i powszechnym korzystaniu z Internetu mogą być one rozpowszechniane i szybko trafiać nie tylko do naukowców, ale także do szerszego grona użytkowników, co ma niezwykle ważne znaczenie do ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego, do czego wszyscy jesteśmy prawnie i moralnie zobligowani.

Metryczka

Opublikował w BIP:	Instytut Archeologii i Etnologii PAN
Data opublikowania:	18.05.2020 11:05
Ostatnio zaktualizował:	Instytut Archeologii i Etnologii PAN
Data ostatniej aktualizacji:	18.05.2020 11:05
Liczba wyświetleń:	12